

בעניין:

1. מוניר זע'ייר
רשימה של 203 עותרים נוספים
ת.ז.

ע"י עוה"ד סוהאד בשארה ו/או חסן ג'בארין ו/או מאיסאנה מוראני
ו/או נארימאן שחאדה – זועבי ו/או סלאם ארשייד
ו/או האדיל אבו סאלח ו/או לובנא תומא

מטעם עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, ת"ד 54, חיפה 3109001 ;

טל': 04-9501610 ; פקס: 04-9503140 ; דוא"ל: adalah@adalah.org

נגד

1. רשות המים – הרשות הממשלתית למים ולביוב

ע"י פרקליוטת המדינה, משרד המשפטים
רח' סלאח אלדין 24 ירושלים

2. מקורות חברת המים הלאומית

רחוב לינקולן 9 תל-אביב
ת.ד. 20128, מיקוד 6713402

3. עיריית ירושלים

כיכר ספרא 1, ירושלים

4. חברת המים נפת ירושלים, רמאללה

רח' אלמהד, ת.ד. 337, רמאללה, הרשות הפלסטינית
דוא"ל: info@jwu.org

עתירה למתן צו על תנאי

ובקשה לקביעת מועד דיון דחוף בעתירה

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם, מדוע לא יסופקו מים זורמים לתושבי כפר עקב - שכונת סמירמיס, אלמטאר וזגייר - באופן סדיר ורציף בכל ימות השבוע ובכל שעות היממה ובאיכות ראויה ובלחץ מספיק לצרכים אישיים, ביתיים, וציבוריים - כגון בתי ספר, מרפאות ומרכזים רפואיים.

מבוא ובקשה לקביעת מועד דיון דחוף בעתירה

כ- 100,000 תושבי כפר עקב - סמיראמיס, אלמטאר וזגייר - המסופחים לשטח שיפוט עיריית ירושלים, חיים בהעדר בטחון למים. כתוצאה מכך, הם נמצאים במירוץ מתמיד ובלתי פוסק אחר מים - מי שתייה, מים לרחצה, מים לבישול, לניקיון והיגיינה ולכל שימוש חיוני אחר. משקי הבית עסוקים 24/7 באיך, מאיפה וכמה עולה להשיג מים. א/נשים אינם יכולים להחליט מתי להתקלח; ניקיון הבית הופך להיות מטלה לא פשוטה של חישובי מועדי ניקיון ואיכותו; ברוב ימי השבוע ילדים אינם יכולים לפתוח את הברז ולרחוץ ידיים, לרחוץ פרי או

לשתות; היגיינה נשית הופכת אף היא להיות מטלה קשה להשגה, מחושבת ומדודה במקרה הטוב. המירוץ להשגת מים לצורכי היומיום הינו גם נחלתם של מנהלי 18 בתי ספר הקיימים באזורים הנ"ל, רופאים, מנהלי מרפאות ומרכזים רפואיים ונותני שירות לציבור.

בשל העדר מים זורמים ברוב ימות השבוע, משקי בית, בתי ספר, מרפאות ועוד, נאלצים לרכוש מים ממקורות פרטיים, לשאוב מים במשאבות חשמל אל גגות הבניינים ולאגור אותם במיכלי פלסטיק גדולים. אגירת המים על גגות הבניינים נעשית על מנת שתהיה זרימת מים בלחץ מספיק בשביל לתחזק את השימוש בברזים, במקלחות ובשירותים בחלק מהימים בהם אין אספקת מים. מקורות מים אלה כמו גם אגירתם, אינם מפוקחים, דבר העלול לסכן את בריאותם של התושבים.

עלויות רכישת המים ממקורות פרטיים עולה פי 10 מעלות המים האחידה שנקבעה על ידי המשיבים 1-2. לכן ניקיון והיגיינה אישית הופכים להיות מותרות למי שידם משגת לשלם עבור מים מקבלנים פרטיים. מצב זה יוצר מטבע הדברים עומס כלכלי כבד ביותר על התושבים - שמרביתם נמצאים במצב סוציו-אקונומי נמוך - על המוסדות החינוכיים, המרפאות והמרכזים הרפואיים, ספקי שירותים לציבור ועוד.

המצב החרף מאמצע מאי 2024, עת זרימת המים בברזים הגיעה ל- 12 שעות שבועיות בממוצע, כשבחלק מהאזורים מים זורמים סופקו במשך יום עד יום וחצי בשבוע. מאמצע יולי, המים הזורמים מסופקים במהלך יום וחצי עד יומיים וחצי בממוצע בשבוע, והתושבים עודם סובלים מאותן בעיות.

תושבי כפר עקב חיים מצוקה יומיומים שהולכת ומחריפה עוד יותר בכל יום שחולף. המשיבות 1-3 מתנערות מאחריותן וחובותיהן על פי חוק, ללא אופק לפתרון הולם שיקיים את זכויותיהם במלואן. מכאן דחיפות קיום דיון בעתירה דנן. בעניין דומה (בג"ץ 2235/14 סנדוקה נ' רשות המים והביוב (2022)), הוחלט כי העתירה תידון בפני הרכב בהקדם האפשרי וכי על המשיבים להגיש את תגובותיהם עד 48 שעות לפני מועד הדיון שייקבע.

העותרים יטענו כי: **א.** אי הנגשת מים לצורכיהם היומיומיים באופן סדיר ורציף פוגעת בזכותם לכבוד ולבריאות. אי ההנגשה פוגעת גם בעקרון השוויון; **ב.** כי קיימת חובה סטטוטורית וחוקתית להנגיש להם מים בצורה רציפה, באיכות ראויה ומפוקחת ובמחירים האחידים שנקבעות לכך על ידי המשיבים 1-2.

לבסוף יצוין, כי ביום 8.8.2024 הוגשה עתירה בהקשר למצוקת המים בכפר עקב (בג"ץ 16264-08-24 קייסי נ' השר לתשתיות לאומיות, האנרגיה והמים). בתיק הנ"ל, ניתנה החלטה כי על המשיבים להגיש תגובה ולו ראשונית עד ליום 14.8.2024.

החלק העובדתי

הצדדים לעתירה

1. העותר מס' 1 הינו יו"ר ועד תושבי שכונות צפון ירושלים ותושב כפר עקב. העותרים 204-2, הינם תושבות ותושבים בכפר עקב הסובלים ממצוקה מתמשכת של הנגשת מים באזור מגוריהם.
2. המשיבים מס' 1-3 נושאים באחריות אספקת מים סדירה, באיכות ראויה ובלחץ מתאים לכפר עקב. המשיבה מס' 1 הינה האחראית על אספקת המים על פי חוק המים, תשי"ט - 1959 (להלן: חוק המים); המשיבה מס' 2 הינה חברה הממשלתית האמונה על הפקת ואספקת המים בשטחים תחת שיפוטה ואחריותה של ישראל והמשיבה מס' 3 אחראית על אספקת המים כרשות מקומית אליה סופח כפר עקב.
3. המשיבה מס' 4 הינה משיבה פורמאלית, באמצעותה מספקים המשיבים 1-3 מים לכפר עקב.

מצוקת המים בכפר עקב

4. כפר עקב - שכונות סמיראמיס, אלמטאר וזגיר - שסופח לשטח שיפוט עיריית ירושלים והוחל עליו החוק הישראלי¹ - מונה כ- 100,000 תושבים המתגוררים בצפיפות גבוהה מאוד. מזה עשורים, התושבים סובלים ממחסור באספקת המים ומאי הנגשת מים באופן המחוייב על פי חוק. כתוצאה מכך, חלק ניכר ממשאבי ומאמצי תושבי המקום, משפחות ומוסדות רפואה וחינוך, מושקעים בהשגת מים ממקורות נוספים - בד"כ ממקורות פרטיים, בלתי מפוקחים ויקרים. מים אלה נאגרים במיכלי פלסטיק גדולים המוצבים על גגות הבניינים ומספקים חלק מהצריכה היומית של התושבים.
5. במאי השנה, החרیפה מצוקת המים בכפר עקב ואספקת המים הגיעה לשיאים חדשים, כאשר אספקת המים ירדה ל- 12 שעות שבועיות בחלק מהאזורים, עד יום או יום וחצי בשבוע בחלקים נוספים. מאז אמצע יוני, אספקת המים עלתה במקצת והיא מסתכמת כיום ביום וחצי עד יומיים וחצי בשבוע.
6. אספקת המים לכפר עקב נעשית דרך חברת המים נפת ירושלים, ברמאללה - המשיבה מס' 4 - לה מוקצים ומסופקים מים על ידי מקורות - המשיבה מס' 2 - לפי הוראות רשות המים - המשיבה מס' 1. המשיבה מס' 4 מפרסמת בד"כ יומן אספקת מים שבועי ובו היא מודיעה באיזה ימים בשבוע יהיו מים באזורים שונים, כולל בכפר עקב. יומן אספקת מים אחרון פורסם ביום 11.8.2024 ולפיו באזור כפר עקב יסופקו באותו שבוע בין יומיים לשלושה ימים לפי תת אזורים. בפועל אספקת המים לעולם אינה במלוא הימים המפורסמים ולכן ממוצע אספקת המים הוא יום עד חצי יום פחות מהיומן. להלן יומן אספקת מים נכון ליום 13.8.2024:

¹ במנותק מסוגיית חוקיות הסיפוח.

		כפר עקב/طلوع المعسكر من مركز الشفاء حتى سوپرمارکت فلسطين ومنطقة المسجد القديم	
			כפרעקב/الشارع الرئيسي من مفرق المطحنة حتى مستشفى التوليد+حارة الزغير+شارع الشوعاني
			כפרעקב/دخلة المجلس

مفتاح:

- 1- الإشارة () تعني أن المياه ستصل في هذه الايام وحاليا متوفرة.
- 2- الإشارة () تعني أن المياه ستصل في هذه الايام وحاليا مفتوحة جزئيا على المنطقة.
- 3- الإشارة () تعني أن المياه ستصل في هذه الايام وحاليا غير متوفرة وفي اليوم المذكور سيتم فتحها.

ש שי	חמישי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שבת	המיקום
							כפר עקב/עליית המחנה ממרכז שיפא לסופרמרקט הפלסטיני ואזור המסגד הישן
							כפר עקב/הרחוב הראשי מצומת הטחנה לבית היולדות + שכונת אל-זגייר + רחוב אל-שואני
							כפר עקב/כניסת המועצה

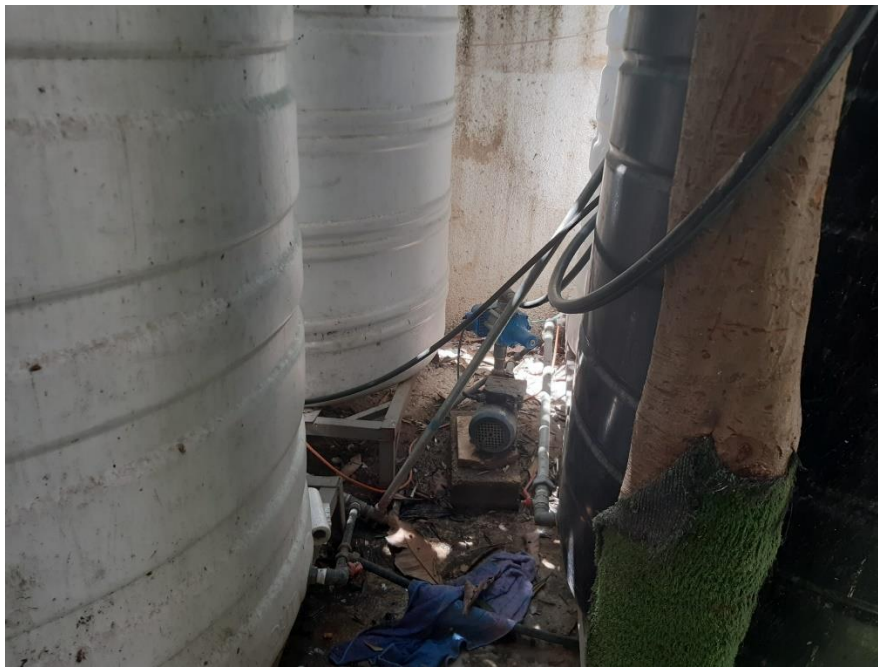
מקרא:

- הסימון משמעותו כי המים יסופקו בימים אלה והם מסופקים כרגע.
- הסימון משמעותו כי המים יסופקו בימים אלה והם מסופקים כרגע באופן חלקי לאזור.
- הסימון משמעותו כי המים יסופקו בימים אלה וכרגע אינם מסופקים.
- היומן השבועי לאספקת מים זמינה בקישור הבא :

https://www.jwu.org/jwu/?page_id=2022&lang=ar

7. כתוצאה מהמחסור המתמיד במים, תושבי כפר עקב נאלצים לרכוש מים מספקים פרטיים, באופן בלתי מפקח ובעלויות של פי 10 מהמחיר האחיד לצרכן. דהיינו, במקום לשלם 5 ש"ח למ"ק מים לשימוש ביתי, משלמים התושבים 50 ש"ח למ"ק מספקים פרטיים, זאת בנוסף לרכישת בקבוקי מי שתייה. במחירים אלה, ניקיון והיגיינה אישית נאותים הופכים להיות מותרות למי שידם משגת לשלם עבור מים מקבלנים פרטיים.
8. בניסיון להרחיב את זמינות המים למשקי הבית והמוסדות, התושבים אוגרים מים במיכלי פלסטיק גדולים על גגות הבניינים. אלה מועלים באמצעות משאבות חשמליות, דבר המעלה את עלויות השגת המים עוד יותר. מיכלי מים אלה, מלבד היותם מפגע בטיחותי על גגות הבניינים, מסכנים את איכות המים, הן על ידי פוטנציאל התרבות חיידקים וכן כתוצאה מפליטת חלקיקי פלסטיק וכימיקלים שבמיכלי הפלסטיק, אל תוך המים הנצרכים. להלן תמונות שממחישות את אגירת המים באחד מבתי הספר בכפר עקב:

תמונות מס' 1 ו- 2 - מיכלי פלסטיק לאגירת מים בקומת קרקע ומשאבה להעלאתם לגג בניין בית הספר

9. לרכישת מים ממקורות לא ממוקחים ואגירתם במיכלי פלסטיק תחת השמש, יכולות להיות **השלכות בריאותיות** על כלל האוכלוסייה. הדבר יכול להתבטא בסכנות **מיקרוביאליות** למשל. במדריך של ארגון הבריאות העולמי, אלה הוגדרו כ:

“The greatest risk to public health from microbes in water is associated with consumption of drinking-water that is contaminated with human and animal

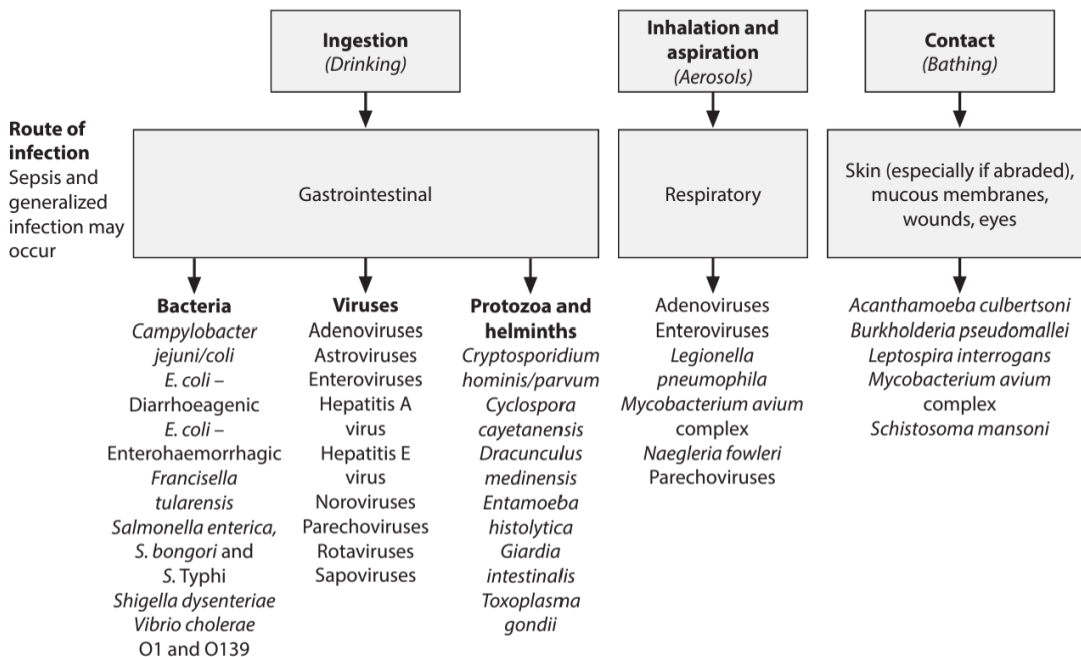
excreta, although other sources and routes of exposure may also be significant. Waterborne outbreaks have been associated with inadequate treatment of water supplies and unsatisfactory management of drinking water distribution. For example, in distribution systems, such outbreaks have been linked to cross-connections, contamination during storage, low water pressure and intermittent supply.”

World Health Organization, “Guidelines for drinking-water quality” (Fourth edition incorporating the first and second addenda, 2022), 125.

המדריך זמין בקישור הבא :

<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/352532/9789240045064-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

10. הסכנות המיקרוביאליות סוכמו על ידי ארגון הבריאות העולמי (WHO) כלהלן :

World Health Organization, “Guidelines for drinking-water quality” (Fourth edition incorporating the first and second addenda, 2022), 133.

11. סכנה נוספת טמונה בהיבטים כימיים וכן רדיולוגיים ממקורות טבעיים :

”Drinking-water may contain radioactive substances (“radionuclides”) that could present a risk to human health.”

World Health Organization, “Guidelines for drinking-water quality” (Fourth edition incorporating the first and second addenda, 2022), 219.

12. סכנה מיוחדת עליה מתריע משרד הבריאות הישראלי קשורה למחלת הליגיונריס - צורה של דלקת ריאות, שהגורם לה הוא חיידק ממשפחת הליגיונלה. לפי משרד הבריאות:

”חיידק הליגיונלה מצוי בסביבה ומצוי במים טבעיים ברמות נמוכות שאינן מגיעות בדרך כלל למנה מדבקת. הבעיה נוצרת כאשר ריכוזים גבוהים של החיידק מתפתחים באופן מואץ במערכות אספקת המים בשל התנאים הבאים (אחד או יותר):

- מערכות מים עומדים
- טמפרטורה בטווח של 25-45 מעלות צלזיוס
- קיומם של משקעי חלודה ואבנית”

https://www.gov.il/he/pages/drinking_water_guide?chapterIndex=9

13. ככלל, גישה לא מספקת למים נקיים פוגעת באופן קרדינלי בהיגיינה ובתברואה, דבר שמוביל לשרשרת של השפעות שליליות.² קבוצות אוכלוסייה פגיעות במיוחד בהקשר הזה הינן נשים וילדים.

14. עבור ילדים בפרט, חוסר המים פוגע ביכולתם לשמור על היגיינה אישית נאותה, כמו שטיפת ידיים סדירה, שהיא חיונית למניעת התפשטות של זיהומים. כתוצאה מכך, ילדים נמצאים בסיכון מוגבר למחלות וזיהומים.³ בנוסף, מחסור במים יכול לגרום לכך כי ילדים יימנעו מליצור אינטראקציה חברתית ומשכך מפסידים לעיתים קרובות ימי בית ספר. דבר שפוגע בלימודיהם והתפתחותם החינוכית והחברתית. היעדרות זו לא רק משפיעה על תוצאות הלמידה אלא גם חוסמת את ההתפתחות הקוגניטיבית ואת ההשגה החינוכית לטווח הארוך.⁴ מחסור במים בבתי ספר יוצר סביבה לימודית לא היגיינית, דבר שגם הוא מעודד היעדרות ממסגרות חינוכיות ומשליך על העדר רצון להשתתפות פעילה בשיעורים ובפעילויות.

15. מעבר לבריאות הפיזית, מחסור במים ובעיות הבריאות הנלוות ו יכולות לגרום להשפעות פסיכו-סוציאליות משמעותיות. הלחץ והלא נוחות הנלווים להיגיינה ירודה ולמחלות תכופות יכולים להשפיע על הרווחה הרגשית של הילדים, דבר שעלול לגרום לחרדה מוגברת ולירידה באיכות החיים. השילוב של בעיות בריאות, הפרעות חינוכיות ומתח פסיכולוגי מפריע להתפתחות הכוללת של הילדים וליכולת שלהם לשגשג הן בתחום

² Hunter, P. R., MacDonald, A. M., & Carter, R. C. (2010). Water supply and health PLoS medicine, 7(11), e1000361.

³ Carter RC (2006) Investigating options for selfhelp water supply: from field research to pilot interventions in Uganda, Switzerland: RWSN/ WSP, Available: http://www.wsp.org/UserFiles/file/326200793645_UgandaSelfSupply.pdf. Accessed May 2009; Pruss A, Havelaar A (2001) The Global Burden of Disease study and applications in water, sanitation and hygiene. In: Fewtrell L, Bartram J, eds. Water Quality: Guidelines, Standards and Health. Risk assessment and management for water-related infectious disease IWA Publishing, London. pp 43–59.

⁴ Guerrant RL, Kosek M, Lima AAM, Lortz B, Guyatt HL (2002) Updating the DALYs for diarrhoeal disease. Trends Parasitol 18: 191–193.

האקדמי והן בתחום חברתי. השלכות אלה יכולות להחמיר כתוצאה מהסטיגמה האפשרית הנלווית להגיגה ירודה ולהיעדרויות תכופות, שעשויה להוסיף לתחושת הריחוק של הילדים המושפעים.

16. ואכן, אי הנגשת מים באופן רציף משפיעה רבות על חוויית התלמידים בבתי הספר בכפר עקב, הן ברמה החינוכית והן ברמה הפיזית וחוויית המקום. מוסדות החינוך הופכים למקום לא נעים, בו התלמידים נאלצים למשל להתמודד עם מחסור במים בשירותים, רמת ניקיון ירודה, אי זמינות מי שתייה באופן מתמיד ורציף ועוד.

17. ממעקב של העותר מס' 1 ותלונות רבות שהוא מקבל, עולה, כי כתוצאה מהמצב הקיים, תלמידים נאלצים להתאזר עם צרכיהם עד לסוף יום הלימודים על מנת לא לחוות את מצב התברואה הקשה בשירותים. כחלק מההתמודדות עם המצוקה החרפה במים, בתי הספר נאלצים, לפעמים, לקצר את השיעורים ל- 30 דקות במקום 45 או לשלוח הביתה כיתות ברוטציה במהלך השבוע.

18. עוד עולה, כי מאז החרפת משבר המים במאי 2024 חלה החרפה בבעיות ביחסים החברתיים בין התלמידים. לדוגמה, מספר התלמידים שחשים מצוקה בגלל שהם באים לבית הספר ללא מקלחת, או עם בגדים לא לגמרי נקיים עלתה בשיעור גבוהה מאוד. דבר המשפיע על הישגיהם הלימודיים, על האינטראקציה החברתית בין התלמידים ועל רמת והיקף ההצקה בין התלמידים. כתוצאה מכך, יותר ויותר תלמידים אשר סובלים באופן חריף ממצוקת המים אינם רוצים להגיע לבית הספר וממעטים להיפגש עם חבריהם.

19. במצב זה גם עולה החשש להתפרצות מחלות בין התלמידים וצוותי בתי הספר, כתוצאה מרמת התברואה הירודה בשירותי בתי הספר, שבין כה סובלים משטח שירותים מצומצם ולא בהיקף מספיק ביחס למספר התלמידים. מצב זה מעלה את הסיכויים להדבקה במחלות ויראליות בהיקף יותר גדול, הידבקות והדבקת אחרים בחיידקים מסוכנים הנמצאים בצואה ובשירותים.

20. בניסיון להתמודד עם המחסור במים, בתי הספר נאלצים לרכוש מים ממקורות פרטיים לא מפקחים ולאגור אותם במיכלי פלסטיק על גגות בתי הספר כשהם חשופים לשמש. צריכת מים אלה מסכנת אף היא את המשתמשים בהם - תלמידים וצוותי בתי הספר. שכן, אגירת המים במיכלי פלסטיק תחת השמש גורמת לירידה באיכות המים, שבין כה אינם מפקחים, רמת החיידקים במים אגורים אלה עולה והם עלולים להיות מזוהמים בחומרים מסוכנים שנפלטו ממכלי הפלסטיק.

21. בשל הסכנות הטמונות במחסור במים וזיהומים, רוב מחנות הקיץ בוטלו בכפר עקב.

22. נשים כידוע, פגיעות אף הן באופן מוגבר לנושא היגיינה אישית. לנשים ונערות יש צרכי היגיינה ספציפיים במהלך הווסת, ההיריון והלידה. בנוסף לכך, נשים, בייחוד בחברה מסורתית, הן הנושאות לעיתים קרובות באחריות למטלות היומיום כגון ניקיון והיגיינה במרחב הביתי-משפחתי, כביסה, בישול וכדו'.⁵ מחסור במים מחמיר את העומס המוטל על נשים, משפיע על החוסן הפיזי שלהן ועלול לפגוע בחוסן הנפשי. לא בכדי,

⁵ Howard G, Bartram J (2003) Domestic Water Quantity, Service Level and Health. Geneva: World Health Organisation, Available: http://whqlibdoc.who.int/hq/2003/WHO_SDE_WSH_03.02.pdf. Accessed May 2009.

האמנה בדבר ביטול כל צורות האפליה נגד נשים והאמנה בדבר זכויות הילד קובעות כי על המדינות להבטיח כי לנשים וילדים, בהתאמה, מונגשים מים נקיים, כפי שיפורט בחלק המשפטי.

23. לבסוף נזכיר, כי כפר עקב הינו האזור היחיד הסובל ממצוקת מים כה גדולה משך כל כך שנים. מצוקה דומה היתה קיימת בראס ח'מיס, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט, אך בעקבות עתירה בעניין **סנדוקה** (בג"ץ 2235/14 **סנדוקה נ' רשות המים והביוב** (2022)), שודרגו תשתיות הצנרת הראשית, באופן שיגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות ואת לחץ המים בצנרת, דבר שנתן מענה זמני לבעיית הנגשת המים לתושבים שם. מכאן, כפר עקב מופלה לרעה בהקשר הנגשת מים לתושביו ביחס לשאר האזורים תחת אחריות המשיבים 1-3.

מיצוי הליכים

24. בעקבות החרפת המצב בתחילת הקיץ השנה, פנתה הח"מ, בשם העותר מס' 1, כיו"ר ועד תושבי שכונות צפון ירושלים, ביום 16.6.2024 אל המשיבות מס' 1 ו-2 וכן אל חברת הגיחון בע"מ בבקשה כי יפעלו לאלתר לאספקת מים בכמות ולחץ ראויים, באופן קבוע וללא הפסקות לתושבי כפר עקב. תזכורת בנושא נשלחה ביום 20.6.2024.

== מצ"ב העתק מכתב בשם העותר מס' 1 מיום 16.6.2024 כנספח ע/1.

== מצ"ב העתק התזכורת מיום 20.6.2024 כנספח ע/2.

25. במענה מטעם המשיבה מס' 1 - רשות המים - מיום 27.6.2024 נטען, בין היתר, כי "הספקת המים בכפר עקב, בסמיראמיס, באלמטאר ובזגייר נעשית על ידי חברת המים רמאללה" וכי "הגיחון וחברת מקורות אינם ספקי המים בשכונות הללו". עוד נטען במכתב, כי "מבדיקת מצב הדברים מול חברת מקורות עלה, כי מקורות ממשיכה בהספקת מים בחיבורים המשרתים גם את האספקה לתושבים בשכונות אלו. כמו כן, נמסר, כי החברה עושה מאמצים לשמור על כמויות המים שעליהם סוכם בעבר.

26. המשיבה מס' 1 הבהירה, כי "הספקת המים אל האזור שעליו מדובר נעשית ממערכת הספקה שטעונה שידרוג והרחבה, בין היתר כדי לתת מענה לצריכה ההולכת וגדלה באזור זה ובעיר רמאללה. פעולות הפיתוח הנדרשות מבוצעות על ידי חברת מקורות, אך הן צפויות לארוך עוד כשנתיים ימים". רשות המים טענה כי "מכיוון שהספקת המים לתושבים היא באחריות חברת המים רמאללה ומערכת האספקה באזור משרתת גם את הרשות הפלסטינית, רשות המים התריעה זה מכבר בפני שני הגורמים הללו, כי עליהם להקים מערכת איגום מתאימה, שתאפשר להם לתת שירותים לתושבים, גם כאשר קיימת עלייה בצריכת המים בשכונה ולאורך קווי המים של חברת מקורות. בנוסף, הובהר להם כי עליהם להיערך להגדלת קווי המים הקולטים מים ממקורות, על מנת שיוכלו לקלוט בצורה תקינה ורציפה את הכמויות הנוספות שמקורות תוכל לספק בעתיד. למיטב ידיעתנו, פעולות אלו לא בוצעו עדיין על ידי חברת המים רמאללה, למרות שרשות המים מתריעה בנושא כבר מספר שנים."

27. רשות המיס ציינה כי לצד תופעת הבנייה ה"בניה בלתי חוקית" באזורים דנו, נוצר עומס על מערכות המיס וגורם גם לשיבוש בהספקת המיס באזור, וכי ברשות המיס "ממשיכים לבחון אם קיימים פתרונות נוספים שיש בהם כדי לשפר את המצב וככל שימצאו פתרונות כאמור, נפעל ליישם". עוד נטען, כי "הספקת המיס אל האזור שעליו מדובר נעשית ממערכת הספקה שטעונה שידרוג והרחבה, בין היתר כדי לתת מענה לצריכה ההולכת וגדלה באזור זה ובעיר רמאללה. פעולות הפיתוח הנדרשות מבוצעות על ידי חברת מקורות, אך הן צפויות לארוך עוד כשנתיים ימים".

28. במילים אחרות, המשיבה מס' 1 מודעת לקיומה של מצוקת מיס ואי הנגשתם לתושבי כפר עקב, עם זאת היא נמתנעת מאחריותה, על פי חוק, לדאוג לאספקת מיס באופן רציף, באיכות ראויה, בלחץ מתאים ובמחירים אחידים לתושבי כפר עקב, כפי שיפורט בחלק המשפטי בהמשך. כפי שייטען בחלק המשפטי, רשות המיס אינה יכולה להתנער מאחריות וחובה אלה, דרך הטלת האחריות על המשיבה מס' 4 ובכך לפטור את עצמה מחובותיה על פי חוק.

== מצ"ב העתק תשובת רשות המיס מיום 27.6.2024 כנספח ע/3.

29. אי לכך, נשלח מענה משותף מטעם מרכז עדאלה והאגודה לזכויות האזרח, ביום 10.7.2024, אל מר אלי כהן, שר האנרגיה והתשתיות, מר יחזקאל ליפשיץ, ראש רשות המיס והביוט, מר משה ליאון, ראש עיריית ירושלים, מר חיים גבאי, מנכ"ל הגיחון, מר משה ליאון, ראש עיריית ירושלים ומר עמית לנג, מנכ"ל מקורות. במכתב זה נטען, בין היתר, כי המכותבים, המופקדים מכוח חוק על ניהול משק המיס, אינם רשאים "למשוך כתפיים ולהתעלם ממשבר המיס החמור הפוקד את כפר עקב כבר למעלה מחודש, בעיצומו של קיץ לוהט, ולהתנער מאחריותם לפתור אותו". עוד הוסבר, כי בשכונות כפר עקב קיימים בתים רבים אשר נבנו בהיתר, וניסיון העבר מלמד שבעקבות עתירה לבג"ץ חוברו למיס שכונות שגם בהן קיימת בנייה ללא היתר, ואשר אף הן ממוקמות מעבר לחומת הפרדה (עניין סנדוקה).

== מצ"ב העתק מכתב מרכז עדאלה והאגודה לזכויות האזרח מיום 10.7.2024 כנספח ע/4.

30. במענה מטעם רשות המיס מיום 21.7.2024, נמסר כי הרשות "ממשיכה לפעול גם כעת לאיתור אפשרויות לתגבור הספקת המיס אל חברת המיס רמאללה, כדי שזו תשפר את מצב הספקת המיס בתוך השכונות. שנית, בהינתן המצב הייחודי בשכונות אלו, לרבות הבניה הבלתי חוקית בהיקפים גדולים במיוחד, פנה מנהל רשות המיס למנכ"ל משרד ראש הממשלה בבקשה שמשרדו יידרש לנושא ויסייע בקידום פתרונות לבעיות, שאינן בגדר הסמכויות והאפשרויות של רשות המיס לטפל בהן באזור השכונות. שלישית, רשות המיס עוקבת אחר האספקה הקיימת לאזור השכונות, על מנת להבטיח שייעשה המיטב, כדי להעביר את כמויות המיס שניתן לספק לאזור מהתשתיות הקיימות." באשר למהלכים שנעשו בשועפאט, רשות המיס טענה, בין היתר, כי בעניין סנדוקה "הונח קו מיס נוסף בתוך השכונה, כדי להבטיח נגישות של התושבים המתגוררים לאורך שנים במבנים הבלתי חוקיים" וכי בדומה למהלכים שנעשו בבג"צ סנדוקה, רשות המיס הורתה כבר לפני מספר שנים לחברת המיס רמאללה לשפר את התשתית באזור, אך נראה שפעולות אלו לא נעשו על ידה. זאת, פרט לעובדה שבשל האופן שבו נעשית הבניה בשכונות, תשתיות המיס לאזור זה לא יכולות לתת

מענה לצריכת המים המאמירה. בשל מצב זה החלה מקורות לפתחת תשתיות נוספות, אשר ישפרו את המצב בשנים הבאות".

31. במילים אחרות, רשות המים שוב מגלגלת את האחריות לפתחה של המשיבה מס' 4 ובכך פוטרת היא את עצמה מחובתה על פי חוק לספק מים לכפר עקב. אמנם הבהירה רשות המים כי פעולות הפיתוח הנדרשות מבוצעות על ידי חברת מקורות, והן צפויות לארוך כשנתיים, אך לא הבהירה איך היא תפתור את מצוקת המים הקיימת.

== מצ"ב העתק תשובת רשות המים מיום 21.7.2024 כנספח ע/5.

32. משאר המכותבים לא התקבל כל מענה, כולל מעיריית ירושלים. אי לכך, פנתה הח"מ אל ראש עיריית ירושלים במכתב נוסף ביום 11.8.2024. עד לכתבת שורות אלה, לא התקבל כל מענה מהעירייה.

== מצ"ב העתק המכתב לראש עיריית ירושלים מיום 11.8.2024 כנספח ע/6.

33. ביום 22.7.2024 פנתה הח"מ גם אל המשיבה מס' 4. במכתב התבקשה המשיבה מס' 4 לדאוג לאספקת מים סדירה לכפר עקב וכן נתבקשה היא, בין היתר, להבהיר באם מקורות ורשות המים הישראלית מספקות כמויות מים שהוקצו באופן ייעודי לאזור כפר עקב; כמויות מים המסופקות בפועל לכפר עקב; באם מקורות ורשות המים מספקים כמויות מים מספקות בתקופה זו כדי להבטיח אספקת מים לכפר עקב באופן רציף, בלחץ מספיק וללא הפרעות. עד לכתבה שורות אלה לא התקבל מענה מהמשיבה מס' 4.

== מצ"ב העתק המכתב למשיבה מס' 4 מיום 22.7.2024 ותרגומו לעברית כנספח ע/7.

34. יצויין, כי ביום 9.7.2024 נפגש העותר מס' 1 עם סגן ראש עיריית ירושלים, מר אדיר שוורץ, ובפגישה נידון, בין היתר, עניין מצוקת במים בכפר עקב. בפגישה הבטיח הסגן כי יעשה כל מה שעולה בידו על מנת להנגיש את המים בכפר עקב. מאז, לא נעשו כל פעולות לשיפור המצב ולא נקבעה תכנית פעולה או לוח זמנים לכך.

35. יצויין עוד, כי אין זו הפעם הראשונה בה מכותבים המשיבים 1-2 בעניין מצוקת המים בכפר עקב. התכתבויות בנושא נעשו, ע"י הח"מ בשנים 2020 - 2022. אותן התכתבויות משליכות אור נוסף על התנהלות העניינים בנושא אי הנגשת מים לכפר עקב.

== מצ"ב העתק מכתב מיום 16.8.2020 כנספח ע/8.

== מצ"ב העתק מכתב הח"מ מיום 19.4.2021 כנספח ע/9.

36. להלן נתמצת את עמדת המכותבים אז :

א. חברת הגיחון בע"מ - במכתב מיום 23.8.2020, הובהר על ידי החברה כי אין לה צרכנים בכפר עקב.

== מצ"ב העתק תשובת חברת הגיחון מיום 23.8.2020 כנספח ע/10.

ב. חברת מקורות, המשיבה מס' 2 - במכתב מיום 5.10.2020 הבהירה, בין היתר, כי "הגורם הקובע מהו תמהיל המים ומאילו מקורות מים יופקו המים המסופקים על ידי מקורות הינו רשות המים ולא מקורות. תפקידה של מקורות מתמצה בנושא זה בביצוע הוראות רשות המים." עוד נטען על ידי מקורות, כי "לאחרונה, אושרה ברשות המים "תכנית כללית לאספקת מים לבנימין מזרח" ובמסגרת התוכנית תוגדל מערכת אספקת המים לרמאללה. כמו כן, על הרשות הפלסטינית להסדיר את מערכת קליטת המים ממקורות על מנת לאפשר העברת כמויות גדולות יותר ועל הרשות הפלסטינית האחריות לחלוקה הפנימית של המים."

== מצ"ב העתק תשובת חברת מקורות מיום 5.10.2020 כנספח ע/11.

ג. רשות המים, המשיבה מס' 1 - במכתב מיום 9.6.2021 נטען, בין היתר, כי "באזור המדובר, אספקת המים נעשית על ידי חברת המים של רמאללה, שרוכשת את המים מהרש"פ, כשזו רוכשת את המים מחברת מקורות. חיבור מקורות אינו משמש רק את תושבי שכונה זו, ולכן אין בהכרח מתאם ישיר בין האספקה של חברת מקורות לאזור, ואספקת המים לבתי התושבים בשכונה." משמעות דברים אלה היא כי אין הקצאה ישירה ויעודית של מים עבור תושבי כפר עקב.

== מצ"ב העתק מכתב רשות המים מיום 9.6.2021 כנספח ע/12.

37. בעקבות ההתכתבויות אז, החלה אספקת מים בלחץ יותר טוב ובמספר גדול יותר של ימי השבוע. אם כי לא בכל ימי השבוע. יחד עם זאת, מידי שנה המצוקה גוברת והמשיבות מס' 1-3 אינן עושות די בכדי להבטיח אספקת סדירה ומים נגישים לכפר עקב.

38. לסיכום עד כה, המשיבים 1-3 מודים או מודעים כי קיימת בעיה חריפה באספקת המים בכפר עקב. חברת מקורות טוענת כי היא פועלת לפי הוראות רשות המים, רשות המים פוטר את עצמה מאחריות שבחוק על ידי גלגולה לדלתה של חברת המים ברמאללה, וחברת הגיחון מבהירה כי אין היא אינה אחראית על אזור כפר עקב.

החלק המשפטי

39. העותרים יטענו, כי אי הנגשת מים לתושבי כפר עקב פועגת בזכותם לכבוד, לבריאות ובזכות לשוויון וכי פגיעה בזכויות חוקתיות אלו הינה בניגוד לפיסקת ההגבלה ונעשית היא בניגוד לחוק. שכן, על המשיבים 1-3 קיימת חובה משפטית סטטוטורית לספק מים באופן סדיר ורציף, כפי שמתבקש בראש העתירה דנן.

פגיעה בזכות לכבוד ולבריאות

40. אין חולק, כי הזכות למים כמוה כזכות לחיים. זוהי זכות יסוד הומניטרית בסיסית בלעדית החיים לא יכולים להתקיים. הזכות למים, כזכות סטטוטורית, מעוגנת בסעיף 3 לחוק המים, תשי"ט – 1959 (להלן: חוק המים). תחת הכותרת "זכות הפרט למים" קובע הסעיף, כי "כל אדם זכאי לקבל מים ולהשתמש בהם בכפוף להוראות חוק זה."

41. הימנעות הרשויות מלנקוט פעולה יעילה, מיידית ותקיפה להנגשת מים לעותרים, מהווה פגיעה קשה בכבוד האדם. לכן, במישור החוקתי, וכפי שנקבע בע"א 9535/06 **עבדאללה אבו מסאעד נ' נציב המים** (2011) (להלן: עניין **אבו מסאעד**) "מים הם מצרך חיוני לאדם, ובלא נגישות בסיסית למצרך זה באיכות סבירה אין האדם יכול להתקיים. לפיכך, יש להשקיף על הזכות למים כחלק מהזכות לקיום אנושי בכבוד, הזוכה להגנה חוקתית מכח הזכות החוקתית לכבוד האדם, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו." (עניין **אבו מסאעד**, פסקה 23 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה). הנגישות למים לצורך שימוש אנושי בסיסי נחשבת כחלק מהזכות לקיום בכבוד, ה"טמון בגרעינה של הזכות הבסיסית לכבוד האדם" (להלן: עניין **אבו מסאעד**, פסקה 21 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה) (ראו לעניין זה גם: בג"ץ 10541/09 **יובלים ש.ד.י. בע"מ נ' ממשלת ישראל** (2012), פסקה 25) (להלן: עניין **יובלים**). על כן, הזכות למים קשורה בטבורה גם לזכות לחיים ולבריאות המעוגנות אף הן בסעיף 2 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. ואכן, בהקשר זה, פקודת בריאות העם – 1940 מחייבת הספקת מים באיכות ראויה.

42. אי לכך, אי הנגשת מים באופן רציף ובאיכות ראויה פוגעת בזכות העותרים לבריאות. הזכות לחיים לשלמות הגוף ולבריאותו עוגנה כזכות חוקתית בסעיפים 2 ו-4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (להלן: "חוק היסוד"). כפי שפורט בחלק העובדתי, המחסור במים מאלץ רכישתם מספקים פרטיים, ללא פיקוח, ואגירתם בלית ברירה במיכלי פלסטיק. אגירת המים במיכלים אלה מביאה לפגיעה קשה באיכותם, פגיעה שעלולות להיות לה השלכות קשות על בריאות התושבים ובייחוד הילדים מביניהם.

43. פסיקה רבה הדגישה את חשיבותה של הזכות לבריאות כזכות יסוד חוקתית ואת חובותיה של המדינה בהקשר זה (בג"ץ 04/2887 **אבו מדיגם נ' מינהל מקרקעי ישראל** (2007). זכות זו "מהווה שם כולל לאגד של זכויות הקשורות לבריאות האדם, אשר חלקן נהנות ממעמד חוקתי בשיטתנו המשפטית. כך למשל, [...] הזכות לבריאות כוללת היבטים נוספים המשפיעים על בריאות האדם, כגון- [...] גישה למזון ולמים ראויים לשתייה בתנאי תברואה הולמים, איכות סביבה שאינה פוגעת בבריאות האדם ועוד [...]") (בג"ץ 366/03 **עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר** 5 (2005)).

44. בשל עוצמתן של הזכויות שעל הפרק, בית המשפט העליון אף קבע, כי המבחן להגנה על הזכות לחיים ועל הזכות לשלמות הגוף הוא קיומה של "אפשרות סבירה לפגיעה בה כדי שבית-המשפט יפעל להגנה עליה..." (ע"א 9185/03 **טננבוים נ' הוצאות עיתון הארץ בע"מ פ"ד נח(1) 377 (2003)**).

45. הזכות למים מוכרת היא במגוון רחב של מקורות במשפט הבינלאומי לזכויות אדם: ההכרזה הבינלאומית בדבר זכויות האדם (סעיף 25); האמנה בדבר זכויות כלכליות חברתיות ותרבותיות (סעיפים 11-12); האמנה לזכויות הילד (סעיפים 6 ו-24); האמנה בדבר ביעור כל הצורות של הפליה גזעית (סעיף 14); הכרזת העצרת

הכללית של האו"ם בדבר הזכות לפיתוח משנת 1986 (סעיף 8)). סעיף 14, פסקה 2, לאמנה בדבר ביטול כל צורות האפליה נגד נשים קובע כי המדינות החברות יבטיחו לנשים את הזכות ליהנות מ-

“Adequate living conditions, particularly in relation to [...] water supply”.

46. סעיף 24, פסקה 2, של האמנה בדבר זכויות הילד מחייבת מדינות שהן צדדים לאמנה להילחם במחלות ותת תזונה “באמצעות אספקת מזון מזין נאות ומי שתייה נקיים”.

47. קיום הזכות למים מתקיים בקיום שלושה מרכיבים מצטברים: **א. זמינות** - אספקת המים לכל אדם חייבת להיות מספקת ורציפה לשימושים אישיים וביתיים; **ב. איכות** - המים הנדרשים לכל שימוש אישי או ביתי חייבים להיות בטוחים ונקיים מסיכונים המהווים איום על בריאותו של אדם; **ג. נגישות** - מתקני ושירותי מים חייבים להיות נגישים לכולם ללא אפליה. לנגישות ארבעה מימדים: נגישות פיזית, נגישות כלכלית, איסור אפליה ונגישות מידע (הערה כללית מס' 15 להאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, בדבר הזכות למים, פסקה 12) (להלן: הערה כללית מס' 15).

הערה מס' 15 זמינה בקישור הבא:

https://www2.ohchr.org/english/issues/water/docs/cescr_gc_15.pdf

פגיעה בעקרון השוויון

48. העותרים יטענו כי אספקה לא סדירה ולא רציפה של מים על ידי המשיבות 1-3 פוגעת בעקרון השוויון. כפי שפורט בחלק העובדתי, האזורים נשוא העתירה דגן, הינם האזורים היחידים בשטח שיפוטה של עיריית ירושלים אשר לא נהנים מאספקת מים רציפה, באופן מפקח, באיכות ראויה ובלחץ מתאים לשימושים ביתיים ומוסדיים.

49. התוצאה הנ"ל מפלה את העותרים ללא כל הצדקה לכך ותוך כדי הפרת חובות חקוקות, כפי שיפורט להלן. הלכה פסוקה היא, כי הפליה פסולה עלולה להתקיים אף בהעדר כוונה או מטרה להפלות. הוכחת קיומה של הפליה נסמכת על מבחן התוצאה. (בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים נ' ראש ממשלת ישראל (2007) (להלן: עניין ועדת המעקב), בג"ץ 721/94 אל על נתיבי אויר לישראל נ' דנילוביץ פ"ד מח(5) 749, 764 (1994)). בית המשפט העליון עמד לא אחת על חשיבות עקרון זה כבסיס להפעלת סמכויות על ידי רשויות הציבור (בג"ץ 4112/99 עדאלה נ' עיריית תל-אביב יפו פ"ד נו(5) 393, 415 (2002); בג"ץ 05/986 פלד נ' עיריית תל-אביב יפו (2005) פסקאות 8, 12; בג"ץ 99/1113 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' השר לענייני דתות פ"ד נד(2) 170, 160 (2000); עניין ועדת המעקב).

50. עקרון זה מעוגן גם באמנות בינלאומיות המחייבות את ישראל. סעיף 26 לאמנה בינלאומית לזכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR) מחייב את המדינות בעקרון כללי לשוויון בפני החוק, שחל באופן רחב על זכאותם של אנשים לזכויות אחרות. עקרון דומה מעוגן בסעיף 5 לאמנה הבינלאומית לביטול כל צורות האפליה הגזעית (ICERD).

החובה להנגיש מים

51. אין חולק, כי קיימת חובה על המשיבות 1-3 להבטיח כי לעותרים קיימת נגישות רציפה למים מפוקחים ובאיכות ראויה. חובה זו מעוגנת במספר מקורות: **א.** סעיף 1 חוק המים קובע, כי מקורות המים הם קנין הציבור הנתונים לשליטת רשויות המדינה ומיועדים לצורכי התושבים. זכות וחובה זו הוצמדו לצרכי בית; חקלאות; תעשייה; מלאכה, מסחר ושירותים ציבוריים (סעיף 6 לחוק המים). **ב.** הזכות לכבוד שני היבטים לה, שלילי וחיובי - סעיף 4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע: "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו", וסעיף 2 לחוק היסוד קובע כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם" (בג"ץ 366/03 **עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר**, פסקה 11 לפסק דינו של הנשיא ברק (2005)) (להלן: **עניין עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי**). בהקשר הזכות למים, נקבע, כי "במסגרת חובתה של המדינה לספק קיום מינימאלי, עליה להבטיח שלאדם יהיה די מזון ומשקה לקיומו (עניין **עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי**, בעמוד 484. ראו גם: עניין יובלים בעמ' 22 לפסק הדין).

52. כך גם נקבע בהערה כללית מס' 15:

The right to water contains both freedoms and entitlements. The freedoms include the right to maintain access to existing water supplies necessary for the right to water, and the right to be free from interference, such as the right to be free from arbitrary disconnections or contamination of water supplies. By contrast, the entitlements include the right to a system of water supply and management that provides equality of opportunity for people to enjoy the right to water.

53. חובת אספקת מים באופן סדיר ורציף, כוללת גם את החובה לספקם במחירים נגישים. סעיף 111 לחוק המים קובע עקרון מנחה בקשר לקביעת תעריפי המים. לפי עקרון זה, התעריף נקבע לפי עקרונות העלות הממשית והאחידות. עקרונות אלה מבטיחים מחירים מינימליים עבור מצרך כל כך חיוני לחיי אדם. עבור העותרים, עקרונות אלה לא מתקיימים, זאת כתוצאה מאי קיום חובתם של המשיבות 1-3 בהנגשת מים באופן סדיר ורציף, מבוקר ובתעריפים אחידים. כפי שפורט בחלק העובדתי לעיל, העותרים נאלצים להשלים את חוסרי המים לקיומם, במרבית ימי השבוע - 4 עד 5 ימים בשבוע באמצעות רכישת מים במחירים העולים בכ- 1000% מהמחיר המשולם עבור אספקה באמצעות המשיבות.

54. כאמור, המשיבות 1-3 אינן יכולותם לפטור את עצמן מחובה פוזיטיבית זו על ידי טיעונים למיניהם כנגד תפקודו של צד שלישי – המשיבה מס' 4. חובה זו מוטלת על רשות המים מכוח חוק המים ועל חברת מקורות כחברה הממשלתית האמונה על הפקת ואספקת המים ועיריית ירושלים כמי שמנהלת את האזור מבחינה מוניציפאלית.

55. הלכה פסוקה היא כי כאשר קיימת חובה סטטוטורית על רשות ציבורית, חייבת אותה רשות לקיים חובה זו במלואה (בג"ץ 98/2344 **מכבי שירותי בריאות נ' שר האוצר**, פ"ד נד(5) 729 (2000); בג"ץ 2725/02 **שירותי בריאות כללית נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(1) 781 (2004)). עמדת המשיבות 1-3 בהקשר זה, כפי שהובאה

בחלק העובדתי לעיל, כמוה כהתנערות מאחריותן ומחובה חקוקה בנושא זה. הדברים מקבלים משנה תוקף משמדובר בחובה לספק מצרך בסיס וחיוני ביותר - מים - שנתון לאחריותן הבלעדיים של המשיבות 1-2 על פי חוק.

יוצא, כי התנהלות המשיבות 1-3 אל מול העותרים, מנוגדת היא לחובות המוטלות עליהן על פי חוק - הנגשת מים. ועל כן הפגיעה בזכויות החוקתיות הנ"ל הינה מנוגדת לפיסקת ההגבלה כי היא נעשית בניגוד לחוק המקים את החובה להנגיש המים לכל פרט ללא הפליה.

לאור אמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה וליתן צו על תנאי כמפורט בפתח עתירה זו ולאחר מכן הפיכתו למוחלט ולחייב את המשיבים בהוצאות משפט.

ד"ר סוהאד בשארה, עו"ד
בי"כ העותרים

חיפה, 15 באוגוסט 2024